

Klíče k tarotu Oswalda Wirtha

BRZESC-COLONGESOVÁ

KLÍČE K TAROTU OSWALDA WIRTHA

Klíče k tarotu Oswalda Wirtha

Régine Brzesc-Colongesová

VOLVOX GLOBATOR

Régine Brzesc-Colonges

Les clés du tarot de Wirth

přeložila Hana Bednaříková

© Régine Brzesc-Colonges, 2012
© 2012 Éditions Trajectoire
Translation © Hana Bednaříková, 2018

ISBN 978-80-7511-206-4

ISBN 978-80-7511-430-3 (pdf)

*Vedle exaktních věd existuje i jiná forma vědění,
kterou lze označit jako „vědu o člověku v uvozovkách“.
Je to vědecký přístup, v němž veškeré poznání závisí
na zralosti toho, kdo poznává, což následně
umožňuje přístup k nové dimenzi vědomí.*

Karlfried G. Durkheim

Neboť, kdo z lidí zná, co je v člověku, než jeho vlastní duch.

Apoštol Pavel, 1. list Korintským

O autorce

Régine Brzesc-Colongesová je publicistka a psychoterapeutka, také přednáší. Své dětství strávila v krásné, ale i drsné zemi katarů. Je to kraj se všudypřítomnou historií, se starými hrady a legendami; to vše patrně podnítilo autorčin zájem o historii, heraldiku a řeč symbolů. To je také jedním z důvodů, proč se snaží rozluštit hlubinné souvislosti mezi mýty, bájemi, posvátnými texty a učením obsaženým v symbolice tarotu. Tyto přístupy autorka aplikuje ve svém psychoterapeutickém působení jakožto vektor triangulace těla, duše a ducha směřující k pojetí lidské bytosti v její celistvosti, a nikoli rozčleněnosti.

Úvod

O původu tarotu bylo již napsáno mnohé.

Různí autoři přisuzují tarotu židovský, islámský, indický, čínský, nebo dokonce aztécký původ. Počátky tarotu jsou spojovány také s bájným kontinentem Mu nebo s Atlantidou. Existují také hypotézy, že znalost tarotu předal Egypťanům samotný bůh Thovt. Podle jiného názoru s sebou tarot přivezli z Indie cikáni nebo je jeho původ dáván do souvislosti s templáři, není-li ovšem jeho původcem samotný „duch katedrál“! Žádnou z těchto hypotéz nemůžeme odmítnout, všechny mají svou hodnotu. Dá se však předpokládat, že tarot existuje pravděpodobně velice dlouho a během své pouti časem a prostorem jej každá civilizace obohatila něčím, co vycházelo z jejího specifického výkladu světa. Představa o světě, člověku a jeho existenci obsažená v tarotu, která se stále aktualizuje a inovuje, stojí na řeči symbolů, a nikoli na pomíjivých textech, jejichž význam mohl být navíc různě zkreslen, poškozen nebo změněn inkvizicí.

Vždyť jsou to jen pouhé obrázky! Bezvýznamné obrázky! Ano, jsou bezvýznamné pro profánní svět, avšak pro toho, kdo „ví“, mají hluboký smysl. Je třeba si uvědomit, že během staletí a v různých překladech docházelo k pozměňování vlastního smyslu Bible s cílem zavést autoritářský a dogmatický způsob myšlení, který by umožnil určité skupině lidí institucionalizovat a uchopit moc ve společnosti. „Duch“ se vytratil, zůstala „litera“. Jak ale tím, co zbylo po vyprázdnění obsahu, utišit náš hlad po poznání a odpovědět na naše otázky? Na druhé straně lidské a duchovní poznání a koncepce, k nimž přistupujeme prostřednictvím jazyka symbolům jsou, jak jsme již řekli, dokonale univerzální a oproštěné od jakýchkoli omezujících dogmat, náboženství nebo dobové podmíněnosti. Jak říká René Guénon: „Ty nejvyšší pravdy, jež by

jinak nebyly sdělitelné a srozumitelné, jsou v jistém bodě, pokud to tak můžeme říci, vtěleny do symbolů, které jejich význam pro mnohé skryjí. Tyto pravdy se však projeví v plné záři očím těch, již jsou schopni je vidět.“ Tarot, jehož kořeny jsou v nejhlubším i nejvyšším slova smyslu napojeny na samotnou podstatu lidství, čerpá z čistého zdroje dávné tradice a navrácí nás zpět k obrazům, které jsou syntetické a vytvářejí holistickou dimenzi, jež je v dokonalé shodě s tím, co dnes můžeme označit za „myšlení třetího tisíciletí“. Hovořili o tom již Teilhard de Chardin nebo Šrí Aurobindo a mnozí další představitelé různých kultur a různých typů myšlení, včetně milionu lidí po celém světě: člověk kráčí směrem k hluboké transformaci, jež má rovněž svou biologickou souvislost v lidské potřebě přežít, což vyžaduje také schopnost porozumět světu, umět se přizpůsobit a dále se vyvíjet, protože jinak bychom zanikli. Jestliže se dnes tarot objevuje znovu a vyvolává rostoucí zájem, není to pouhá náhoda. Lidstvo má spirituální potřeby, podobně jako má potřeby fyzické a intelektuální. Čím více se svět stává materialistickým, tím více roste náš hlad po skutečném poznání. Moderní myšlení se již nemůže spokojit s „nezpochybnitelnými“ pravdami. Dnešní doba s sebou nese skutečné duševní strádání, to nás však pohání dál, směrem k neznámému, snažíme se porozumět věcem v jejich podstatě, chceme je uchopit správným způsobem, hledáme „oživujícího ducha“, a nikoli „zabíjející literu“.

Cesta tarotu spočívá v tom, že jdeme k samotným základům významů, které mají svou vnější nebo vnitřní podobu (je-li vůbec možné je navzájem oddělit), dotýkáme se podstaty věcí, a proto je tarot jedním z nejlepších nástrojů k naší proměně.

Proces zasvěcení v tarotu

Každé tarotové arkánum obsahuje spoustu informací. Kdybychom o dvaceti dvou hlavních kartách velkých arkán chtěli říci vše, museli bychom každé z nich věnovat zvláštní knihu. Jak bychom vůbec mohli popsat všechny souvislosti a celý vývoj našeho myšlení? To je ve své podstatě nevyjádřitelné. Prozatím budeme nuceni říci pouze to nejpodstatnější.

Aniž bychom popírali přínos Oswalda Wirtha, z jehož tarotu v naší knize vycházíme, budeme se opírat spíše o své vlastní pochopení a syntézu poznatků vzešlých z našeho zkoumání a praktických zkušeností se symbolikou jednotlivých arkán. Toto východisko nás přivádí k podstatně odlišným závěrům.

Především je třeba zdůraznit nepochybný význam, který Oswald Wirth přikládal dvojímu postupu po cestě *Velkého alchymického díla*, o němž nám vypráví všech dvacet dva tarotových karet Velkých arkán. Alchymie má podobně jako bůh Janus dvě tváře, které představují dva vzájemně na sobě zcela závislé aspekty. Je to jednak aspekt konkrétní a vnější, jímž je transmutace hmoty, jednak aspekt subtilnější, vnitřní, který představuje duševní a duchovní vývoj alchymisty. Cesta Velkého díla se tak odvíjí v tomto dvojím aspektu, jenž je *spojením poznání hmoty a poznání ducha*, takže vlastně nic modernějšího než tato koncepce neexistuje. Je nutno předpokládat, že proces transmutace hmoty během Velkého díla musí kráčet ruku v ruce s vnitřním vývojem alchymisty. Dá se říci, že v průběhu Velkého díla jsou alchymista a alchymická hmota jako člověk a jeho stín: stín se posunuje a člověk jej musí překročit.

Vyjdeme-li z hypotézy, že frekvence vibrací každého alchymisty stoupá paralelně s jeho vnitřním vývojem a s jeho spiritualitou, můžeme s těmito vysokými vibracemi bezpochyby počítat též jako s katalyzá-

torem hmoty, s níž alchymista pracuje. Takto se Velké dílo přibližuje konečné transmutaci a proměně. Tarot je příběhem iniciační cesty Mága a pojednává o tom, jak se hrubá hmota stává čistým zlatem a jak bytost se prostřednictvím dvaceti dvou karet konfrontuje sama se sebou, což je proces náročný a vyžaduje plné nasazení, prochází proměnou a nakonec se stává, ač ne úplně, realizovaným člověkem, ženou nebo mužem, který je pravdivější a ve svém vývoji zase o něco pokročilejší. *Materií primou* je zde samotný člověk a právě na něm se pracuje. To je druhý, subtilní a skrytý aspekt Velkého Díla. Zlato bude tím, co jsme na základě svých životních zkušeností objevili a realizovali, onou zářící a božskou částí nás samých. C. G. Jung ji nazval *Selbst* (český překlad tohoto německého pojmu, který zavedla vlivná jungiánská česká škola, zní „bytotné Já“; pozn. red.) a její apoteózou je tarotové arkánum Svět. Adept, kterého představuje karta Blázen, se vydává na cestu a na konci každého cyklu nastupuje do dalšího kola či otočky spirály a stoupá výš, což se právě označuje jako iniciační *rota*. Uspořádáme-li karty Velkých arkánů do kruhu, poskytnou nám jasný obraz tohoto procesu. Náhle pochopíme, proč latinské slovo *rota* (kolo) je anagramem slova „tarot“: je to jako hra o dvaceti dvou dějstvích, jež se opakuje stále znovu. Jejím konci odpovídá arkánum XXII, které je však zároveň 0, což znamená, že jeden příběh končí a další začíná.

V každé kartě je skryt nějaký děj, v procesu na sebe arkána navazují v nevyhnutelném řetězení, a tak vzniká nekonečný spirálovitý pohyb. Adeptovi to umožňuje postoupit vždy na vyšší úroveň jeho vnitřního vývoje: je to transcendentální obraz „úrobora“, jenž je archetypem celé této mandaly! Každý jsme hercem ve své vlastní hře, Mágem na cestě k naplnění, a tím, co vkládáme do jednotlivých dvaceti dvou dějství této hry, na základě provázanosti našich činů určujeme, čím jsme dnes a čím se staneme v budoucnosti. Vše, co potřebujeme k dosažení cíle, je v nás. Každý je opatrovníkem prvotního materiálu, oné látky zvané *materia prima*, jež je v zásadě u všech stejná, ale zároveň je jedinečná, neboť každý z nás má k dispozici své vlastní prostředky, vlastnosti a potenciál, který je skutečný a který je vlastní každému z nás. Velký rozdíl mezi jednotlivými bytostmi spočívá v tom, jak zacházejí s možnostmi a s prostředky, které jsou jim dány: můžeme jich užívat málo, hodně, bláznivě anebo vůbec. Tomu se říká *svobodná vůle*. A takto můžeme směřovat i svůj osud; je jen na nás, zda jeho otěže budeme držet pevně a řídit jej s vnitřní jasností a uvědomělostí. Každé rozložení tarotu nám odhaluje nevědomé aspekty naší osobnosti, naše motivace,

naše vnitřní kvality, to, co nás obklopuje, a co nás podmiňuje. To nám umožní:

- uchopit všechna „proč“ a „jak“ ve všem, co se děje;
- prostřednictvím nabytého poznání zamezit nějaké situaci nebo problému;
- uvidět aspekty, které nám dovolí jednat pozitivním způsobem, uvědomit si, co nás oslabuje, a zároveň uvidět možnosti, které je třeba rozvíjet, pochopit, co musíme překročit nebo překonat, abychom mohli jít dál;
- vyjasnit si stávající situaci nebo též pochopit to, co přijde, a také to, čím jsme v daném okamžiku a na daném místě, což může být nevědomky způsobeno hrou naší osobnosti a našeho chování.

Jde o jistý způsob, jak si představit budoucnost, avšak v žádném případě se nejedná o jasnovidectví, ačkoli ani to nelze vyloučit. Tímto způsobem si uvědomíme, že vytrvalá práce s tarotem, která v sobě pochopitelně zahrnuje také práci s naším vlastním potenciálem, má za následek větší vnímavost a citlivost. Nejde pochopitelně o to, abychom měli „vize“ budoucnosti, nýbrž zcela jednoduše o pochopení, k němuž dospějeme prostřednictvím prostého procesu interpretace, zorientování se v situaci a zvážení předvídatelných událostí v naší budoucnosti vyplývajících z toho, co zažíváme v přítomném okamžiku. Takto budeme lépe připraveni na to, abychom mohli jasněji vnímat a analyzovat události, až nastanou.

I úplný začátečník v malířství ví, že když na plátně smíchá žlutou a modrou barvu, výsledná barva bude zelená, a nikoli červená nebo fialová! Podobně máme i ve svém životě v rukou určité prvky, které vedou k jistým okolnostem, které jsme si vytvořili sami, alespoň ve většině případů. Můžeme je pojmenovat A a B. Jestliže se přednostně rozhodneme využít prvků A a B, vytvoříme typ události Z. Bude to výsledek našeho rozhodnutí, naší svobodné vůle. Je to naprosto zřejmé, ale my to často nemůžeme nebo nechceme vidět. Přesto býváme nezdědky v životě překvapeni náhlým obratem, aniž si uvědomíme, že jsme k němu přispěli sami. Přestože vědomě se tomu divíme, podvědomě jsme to „přeci věděli“. Naše nevědomí totiž vždy „ví“. Stačí, abychom s ním začali mluvit, a naše nevědomí nám vše řekne, stačí najít vhodný jazyk, který bude spojujícím „mostem“, a tím je symbol. Tímto způsobem získáme přístup k poznání, jehož kapacita je ohromná a které není omezeno ani časem, ani prostorem, kterými je ovládáno naše objektivní vědomí. Je známo, že C. G. Jung se kromě výkladu snů neustále vracel k čínské

Knize proměn (I=ting), jejíž fungování je velmi podobné tarotu. *Knihy proměn* Jungovi umožnila přesné objasnění a hluboký ponor do mnoha otázek. Jung věděl, že řeč symbolů je správná a průzračná. Vyjadřují to, co nazval „absolutním poznáním nevědomí“. Všichni jsme ovšem omylní a naši interpretaci může zkreslovat strach nebo naše přání. Tyto nepřesnosti a nedokonalosti jsou však způsobeny pouze námi, odpověď karet je ze své podstaty vždy „pravdivá“, neboť je emanací archetypu, který se projevuje a realizuje prostřednictvím symbolu. Postupně budeme zkoumat tyto nepřesnosti dané našimi projekcemi v souvislosti s jednotlivými symboly, neboť tímto způsobem lépe poznáme i sami sebe! A tak nám tarot prostřednictvím svého jazyka umožňuje přibližovat se den po dni stále víc své vnitřní pravdě, která se nám nakonec zcela ozřejmí.

Principy fungování tarotu

Umění divinace mělo vždy určitý nádech tajemnosti.

V dávných dobách bylo neodmyslitelně spojeno s rituály, které prováděli pouze zasvěcenci, bylo považováno za posvátné a pojilo se s přirozenými rytmy a důležitými událostmi života. Žádný král ani vojevůdce neučinil důležité rozhodnutí, aniž by se otázel orákula. Podle tradice se král Artuš nikdy neujal slova dřív, než promluvil Merlin. V našem nevědomí z toho bezpochyby něco zůstalo, neboť běžný postoj, který zaujímáme před jakýmkoli předpovídáním budoucnosti, je dvojího druhu.

První postoj se s trochou přehánění podobá reakci prehistorického člověka na blesk, který se objevil na nebi. Je to smíšený pocit, který vychází z něčeho, co nás přesahuje a co v nás vyvolává pověřivý strach, je to podivná směs neklidu a paradoxně také důvěry. Nevíme proč tomu tak je, ale je tomu tak a my tomu věříme. Druhý postoj vychází z pseudoracionalistického a karteziánského myšlení. Vše, co se týká divinace, byť jen vzdáleně, je přeci přežitek z temných dob a pozůstatek nevědomosti. Ale jak řekl Cyrano: „To je trochu krátkozraké, mladý muži!“

Není však toto jednoznačné odmítání nevysvětlitelných – nebo zatím nevysvětlených – věcí odrazem skrytého strachu, který je ještě větší než v prvním ze dvou uvedených postojů? Není to v podstatě odmítání něčeho neznámého, co je „ne-bezpečné“? Je to především postoj hypermaterialistické společnosti, jež je založena na nezdravých hodnotách a na nezdravých konceptech, a je to zároveň postoj, který odmítá vidět své rány ze strachu, že spatří, že nemocné je celé tělo. Budu citovat W. Pauliho a C. G. Junga: „Od objevu kvantové mechaniky se musela

fyzika vzdát své pýchy, že je v zásadě schopna pochopit svět v jeho celistvosti.“ A následně: „Nechci se dopustit té hlouposti, která spočívá v tom, že to, co nemůžeme vysvětlit, považujeme za chybné nebo nesprávné.“ Ale proč by proces, který označujeme jako divinace, nemohl být vysvětlitelný? A proč bychom nemohli s trochou pokory připustit, že zasvěcení drželi ve svých rukou klíče k tomuto umění? Je jisté, že v dávných dobách vysvětlení nemohlo být odhaleno jednoduše proto, že to nedovolovala tehdejší nízká úroveň poznání. Ale proč bychom se v dnešní době nemohli pokusit o „odtajemnění“ a „demýtizaci“ tarotu a proč se nesnažit zjistit, jaké jsou jeho zákonitosti a jak funguje? Před chvílí jsem mluvila o blesku, který se objevil na nebi. V dnešní době blesk už nikoho neděsí a neudivuje: je to fyzikální jev, který se projevuje za určitých podmínek. A přesně totéž platí o jevu, jímž je divinace.

Na následujících stranách se pokusíme osvětlit zvláštní podmínky a fyzikální zákonitosti, kterým tento proces podléhá. Někteří z vás asi poznají, že moje argumentace není zcela vědecky exaktní a přesná. Proto se jim již nyní omlouvám, mé úvahy vycházejí hlavně z praxe a konkrétních zkušeností. Navrhuji postupovat na základě analýzy výkladu karet, který se budeme snažit pochopit v jeho jednotlivých fázích. Tuto analýzu podpořím myšlenkami moderních filosofů, psychoanalytiků a fyziků. Uvidíme, že na tarotu není nic magického, a pokud ano, tak jedině proto, že všechny projevy Stvoření, jež nás přesahují, jsou svou podstatou magické a zázračné. Jednoho dne se nám je snad podaří vysvětlit. Karty jsou tedy rozloženy na stole. Co se bude dít dál?

První podmínkou toho, abychom získali přesvědčivý výsledek, je koncentrace. Další podmínkou je neutralita. Jestliže s tarotem pracujeme pod vlivem silné emoce (touha, hněv, strach), riskujeme, že se v rozložení karet objeví mnohonásobně přehnaný popis našeho duševního hnutí.

PROTO SE SOUSTŘEĎME A ZHLUBOKA DÝCHEJME!

Když jsou karty rozloženy, vidíme pouze jejich zadní stranu. Povšimněme si, že rub karet nese určitý charakteristický znak: tato kresba připomíná mandalu. A čím je mandala, ne-li tradičním obrazcem, jehož funkcí je právě prostřednictvím kontemplace zastavit neustálý mentální pohyb, který nás rozptyluje, a dovést nás ke koncentraci. Myšlenky se zastaví a již nebudou kladeny překážky, aby se projevilo nevědomí. Marie-Louise von Franz, spolupracovnice C. G. Junga, hovoří o tomto procesu v souvislosti s aplikací Rorschachova testu: „Díváme-li se něja-

kou dobu na shluky skvrn na Rorschachově kartě, zastře se tím funkce vědomí a vynoří se nevědomá fantazie.“ Dá se říci, že v tomto okamžiku se aktivuje nevědomí a vede nám ruku, aby vybrala kartu nebo karty, které korespondují s archetypem, jenž má největší energetický náboj. Tímto způsobem získáme obraz sebe, obraz tazatele nebo obraz dané situace. Vše probíhá tak, jako by ten, kdo vybírá karty, je již viděl z lícové strany a zároveň znal význam jejich symbolů a jejich vzájemné vztahy v konkrétním rozložení. Je zřejmé, že vědomá mysl o těchto skutečnostech něco ví, jako například, když si tahám karty pro sebe. Ale co v případě, kdy vybírá karty ruka tazatele? Tazatel nezná „pravidla hry“. Kdo mu tedy napovídá? Je to snad telepatie? Možná ano, domnívám se však, že se jedná spíše o něco jiného. Ve skutečnosti je velmi málo pravděpodobné, že by působila telepatie v případě, kdy vykládám karty někomu, koho jsem nikdy nepotkala, kdo se nachází na jiném konci světa nebo na místě, které nemohu znát. Nebo když se rozhodnu, že si vytvořím svůj genealogický strom. Prostřednictvím tarotu dostanu velmi přesné odpovědi. A jestliže si tyto údaje ověřím posléze i jinou cestou, budu muset konstatovat, že odpovědi tarotových karet byly správné! Výklad tarotu se neomezuje pouze na jednotlivce. Výklady se často týkají také profesního či obchodního uskupení nebo nějaké společnosti a výsledky bývají pozoruhodně přesné. Mohli bychom zde mluvit o telepatii? Nikoli! Náš zdroj informací je zcela jiného druhu: vstupujeme totiž do oblasti *kolektivního nevědomí*.

Toto kolektivní nevědomí, jehož součástí jsme my všichni, můžeme definovat rovněž jako vibrační pole. V této souvislosti opět citujeme Marii Louise von Franz: „Wolfgang Pauli se domníval, že by tak mohl být vysvětlen fenomén prekognice – měl na mysli, že naše psýché nevědomě ví, jaký archetyp se právě konsteloval, a proto dovedeme předpovídat budoucí události. Jinými slovy, fenomén psychické prekognice je založen na časové struktuře archetypu.“ Tento proces je jednoduchý. Moment, kdy umlčíme naše vědomé psychické procesy, abychom nechali působit nevědomí, je podobný zapnutí elektrického spínače. To, co se rozsvítí uvnitř nás, je archetyp, který v nás v daném okamžiku nahromadil nejvíce energie. Možná jste zažili následující situaci. Jestliže se otázka, kterou jste položili, týká potíží v materiální oblasti, jimiž se denně zabýváte, ale jsou pouze sekundární, a jestliže se zároveň nacházíte v těžké situaci, která představuje hluboký vnitřní problém s dopadem na vše ostatní, odpověď karet se nebude týkat oné podružné materiální otázky, ale s největší pravděpodobností závažnějšího problému, který

se ve vás momentálně hromadí a ubírá vám psychickou energii. Jde o archetyp, jenž je ve vašem nevědomí aktuální, vyplývá na povrch a materializuje se přímo před vašimi očima v obraze konkrétního arkána.

Archetyp nemá obrysy, tvar, ani konkrétní význam, nýbrž je to energie, která má svůj potenciál, ve struktuře našeho nevědomí je všudypřítomná a můžeme ji vnímat prostřednictvím projekce *archetypálního obrazu*, který se konkretizuje prostřednictvím symbolu, je-li energie, kterou tento archetyp obsahuje, zvláště silná, jako je tomu například v krizové situaci nebo v konfliktu. „V těchto situacích,“ říká A. Koestler, „archetypy zahltí vědomí a jejich důsledkem jsou silné emoce. Snad je to právě indiferentnost archetypů vůči prostoru a času, která umožňuje výskyt synchronických událostí.“

Co jsou synchronické události?

Podle Junga, který pracoval s pojmem „synchronicity“, je to „simultánní výskyt dvou událostí spojených významem, a nikoli příčinou. Přesněji řečeno, událost A lze vysvětlit kauzálně, ale jestliže B s ní zcela jasně souvisí, není to vysvětlitelné, přinejmenším ne vědecky.“ Synchronickou událost lze vztáhnout i na proces tahání karet, jestliže to, co se aktuálně děje v životě tazatele, budeme chápat jako událost A a vývoj ukázaný pomocí tarotu jako událost B. Jung si také povšiml, že ve fenoménu synchronicity se objevuje archetyp *unus mundus* (jednotný svět): neexistují již události současné nebo budoucí, vnější nebo vnitřní. Všechny události se chovají, jako by byly součástí jednoho Celku. Fyzik Margenau se domnívá, že „žijeme uvnitř psychomagnetického pole, které vytváří události, jež jsou důsledkem jevů, které klasická fyzika nedokáže vysvětlit“. Všechny tyto koncepty ještě ovšem vycházely z předpokladu, že existuje lineární časoprostor, což však Einstein a kvantoví fyzikové zpochybnili. Čím více je objevů ve fyzice, tím mlhavější a nejistější je hranice mezi časem a prostorem, ale také mezi hmotou a energií. (Dnes s jistotou víme, že vesmír je zakřivený a že obsahuje určitý počet dimenzí, jež byly donedávna nemyslitelné.) Z toho plyne, že podstata zákonitostí tohoto vesmíru našim pěti smyslům uniká.

Jestliže tedy vyjdeme z postulátu W. Pauliho, podle něhož by již nevědomí nepodléhalo klasickým zákonitostem, nýbrž těm, které vyplývají z malého nekonečna, čas již nebude lineární, důsledky mohou předcházet příčinám – příkladem toho je divinace nebo předtucha – a příčiny mohou být vzdálené (a pro naše chápání nedosažitelné), budou se tudíž vymykat našemu poznání. To se děje například v případech synchronicity.